

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jonas Vironen

Guide till aktie- och fondplaceringar

Företagsekonomi, Ekonomiförvaltning
2016

ABSTRAKT

Författare	Jonas Vironen
Lärdomsprovets titel	Guide till aktie- och fondplaceringar
År	2016
Språk	svenska
Sidantal	52 + 2 bilagor
Handledare	Niklas Kallenberg

Syftet med detta lärdomsprov var att göra en lättläst guide som klargör de mest väsentliga frågorna inom aktie och fondplaceringar. Meningen var att skriva en kompakt handbok som alla kan förstå sig på, även om man inte har tidigare erfarenhet av ämnet. Anledningen till att jag valde att skriva om aktie och fondplaceringar är att lågkonjunktur och världsekonomin instabilitet präglar allt kraftigare allas vår vardag. Företagens sparåtgärder och nedstängningar har lett till att många får söka nya jobb eller i värsta fall bli arbetslösa och därför vill jag visa hur placerande i aktier och fonder fungerar. Via aktie och fondplaceringar kan man lyckas skrapa ihop sig en bra buffert som sedan under sämre tider kan komma till nytta.

Ändamålet var att få läsaren att börja fundera över sina besparingsvanor och i allmänhet få flera människor att bli medvetna om hur aktie och fondplaceringar fungerar. Jag vill även få läsaren att glömma vanföreställningen om att placerande är endast rikas hobby och att man behöver stort start kapital för att börja placera.

I arbetet tog jag upp saker som man bör veta och tänka på när man skall börja placera sina pengar i aktier och fonder. Syftet var inte att göra läsaren till en proffs-placerare utan få läsaren att tänka efter var man sparar sina pengar och lyfta fram formen om att placera sina pengar i aktier och fonder för att kunna få bättre avkastning på sina besparingar.

Arbetet består av två delar, en teoretisk och en empirisk. I empirin har jag intervjuat placeringsrådgivare i 3 olika banker och frågat dem varför det lönar sig att börja placera och vad de tycker är viktigt att fundera på före man börjar.

ABSTRACT

Author	Jonas Vironen
Title	Guide to stock and fund investments
Year	2016
Language	Swedish
Pages	52+ 2 Appendices
Name of Supervisor	Niklas Kallenberg

The aim with this thesis was to make a readable guide, which clarifies the most essential things about stock and fund investments. The aim was to write a compact manual that everybody can understand even if you do not have any earlier knowledge of the subject. The reason why I choose to write about stock and fund investments was because of the recession, which affects each and everyone's normal life. Many companies saving measurements and closures have led to that many employees have to find new jobs and in the worst scenarios lost them. That's why I want to show the reader a few options for how to save money in stocks and funds for bad times.

The purpose was to make the reader think about their saving habits and get more people to know about how stock and fund investments work. I also want people to forget about the fallacy that investing in stocks and funds are only rich peoples hobby and that you need a lot of money to start investing.

In the thesis I took up things that you should know and think about before you start investing in stocks and funds. The purpose was not to make the reader a professional investor, but to give a food for thought about where you save your money and show how stock and fund investing works to get better return on your savings.

The thesis consists of two parts, which includes one theoretical part and an empirical part. In the empirical part I have interviewed 3 investment advisors from 3 different banks and asked them why they think you should start investing and what you should think about before get going.

Keywords	Stock,	funds,	savings,	investments,	strategy
----------	--------	--------	----------	--------------	----------

INNEHÅLL

ABSTRAKT

ABSTRACT

1	INLEDNING.....	8
1.1	Problemformulering.....	9
1.2	Syfte.....	9
1.3	Avgränsningar.....	9
1.4	Metod.....	9
2	PLACERANDE.....	11
2.1	Varför börja placera?.....	11
2.2	Hur mycket kan jag placera?.....	12
2.3	Hur köper och säljer man aktier?.....	12
2.4	Hur köper och säljer man placeringsfundsandelar?.....	13
3	AKTIEPLACERING.....	15
3.1	Olika typer av aktiebolag.....	15
3.2	Avkastning.....	16
3.3	Risker.....	17
3.3.1	Marknadsrisk.....	18
3.3.2	Bolagsrisk.....	18
3.3.3	Landsrisk.....	18
3.4	Riskmätare.....	20
3.5	Sprid riskerna.....	21
3.6	Strategi och filosofi.....	23
3.7	Nyckeltal.....	24
3.8	För- och nackdelar med aktieplacering.....	26
4	PLACERINGSFONDER.....	28
4.1	Skaffa sig fondandelar?.....	29
4.2	Olika typer av placeringsfonder.....	30
4.2.1	Aktiefonder.....	30
4.2.2	Blandfonder.....	31
4.2.3	Indexfonder.....	31
4.2.4	ETF-fonder.....	32

4.2.5	Korta och långa räntefonder	32
4.3	Avkastning	33
4.4	Risker	34
4.5	Kostnader	35
4.6	Fördelar	36
5	BESKATTNING	38
5.1	Beskattning av aktier	38
5.2	Beskattning av fonder	40
6	EMPIRI	42
6.1	Forskningsmetod	42
6.2	Förverkligande av undersökning	43
6.2.1	Nordea	43
6.2.2	Alexandria Bankirfirma	43
6.2.3	Aktia	44
6.3	Placeringsrådgivarnas svar till frågorna	44
7	SLUTSATSER	48
	KÄLLOR	51
	BILAGOR	

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

Figur 1.	Totala realavkastningen på olika index	s. 16
Bild 1.	Landsrisker i hela världen	s. 19
Tabell 1.	Aktiesparande jämför med normalt bankkonto	s.11
Tabell 2.	Diversifiering	s.22
Tabell 3.	Kapitalets utveckling i finländska fonder	s.28
Tabell 4.	Placeringsfonders genomsnittliga avkastning	s.34

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

BILAGA 1. Frågeformulär

1 INLEDNING

Alla behöver vi pengar för att leva och därför är det viktigt att vi har kontroll över vår egen ekonomi. Först och främst bör vi se till att utgifterna är mindre än inkomsterna och se till att lägga undan pengar för sämre tider. Därefter borde vi fundera över att placera våra sparade pengar på något bättre ställe än ett normalt bruks- eller sparkonto för att få bättre avkastning på våra pengar. De flesta finländare anser att aktie- och fondplacering är svårt och därför väljer de att ha sina pengar på sparkonton med låg ränta. Därför har jag valt att skriva om en guide till aktie- och fondplaceringar för att få läsaren att tänka efter sina sparvanor och få de att inse att det finns även andra alternativ än att ha sina besparingar på ett normalt sparkonto för att få bättre avkastning på sina besparade pengar.

Tider som denna där lågkonjunktur och ostabil ekonomi är ett fakta medför ofta även många negativa saker för den enskilda individens ekonomi eftersom arbetsplatser försvinner i och med företagens sparåtgärder. Fabriker läggs ner och många företag kanske flyttar produktionen till länder där produktionskostnader är lägre vilket kan leda till att mångas levebröd försvinner. Vid dessa tillfällen är det bra att ha fått sparat pengar i aktier och fonder för att kunna ha pengar att leva av även i framtiden.

Målet med detta lärdomsprov är att det skall vara så lättläst som möjligt och att alla skall kunna förstå vad jag menar. Jag vill få läsaren att se placering i aktier och fonder som ett alternativ när de funderar över hur de skall spara sina pengar och glömma bort den vanföreställningen att endast rika människor kan placera sina pengar. Med exempel och förklaringar vill jag få läsaren övertygad om att aktie och fondplaceringar är bra sparmetoder och så tydligt som möjligt förklara varför det lönar sig att spara i dessa former.

I lärdomsprovet har jag tagit upp det mest väsentliga i varje ämne och försökt att hålla förklaringarna så korta som möjligt för att inte ta upp oviktiga saker.

1.1 Problemformulering

Många finländare anser att aktie och fond placeringar är svårt och därför vågar man inte placera sina sparade pengar i dessa sparformer. Många tror att man behöver stort start kapital när man skall börja placera och därför avstår från att börja med det. Den allmänna uppfattningen är att man ständigt måste följa med marknaderna och kurserna för att kunna göra lyckade investeringar. De flesta låter sina sparade pengar ligga kvar i årtal i sparkonton med låg ränta även om man kunde placera dem i möjligen bättre avkastande aktier och fonder.

1.2 Syfte

Syftet med detta lärdomsprov var att göra en lättläst guide till aktie-och fondplacering och via den minska på tröskeln för att börja placera i dessa sparformer.

1.3 Avgränsningar

Det finns hur många olika objekt och sparformer som helst att placera i och därför har jag valt att avgränsa mig till aktier och aktiefonder. Jag har hållit mig till att förklara det viktigaste man behöver veta om hur aktie- och fondplaceringar fungerar och hur man skall gå till väga när man vill börja på att placera sina pengar. Jag har valt att förklara så enkelt som möjligt så att även en nybörjare och personer som inte har tidigare erfarenhet om ämnet skall lätt kunna förstå vad som skrivits. I empiri delen har jag valt att intervjua 3 olika personer som arbetar som investeringsrådgivare på olika banker eller bankirfirmor. I intervjuerna har jag valt att fråga dem varför man bör börja investera sina besparade pengar och vad som är viktigt att tänka på före man börjar placerandet.

1.4 Metod

Jag kommer att lyfta fram de viktigaste sakerna man måste tänka på när man skall börja placera i aktier och fonder. Lärdomsprovet kommer att ha två olika delar en teoretisk och en empirisk. I teorin delen kommer jag att berätta om vad som är viktigt att tänka på när man skall börja placera och ta upp saker som är bra att veta före man börjar. I empiri delen kommer jag att intervjua 3 olika placeringsrådgivare.

vare och fråga dem om vad som man bör tänka på när man skall börja placera och även ställa frågor där de skall fundera över vad de tycker är viktigt att tänka på före man placerar sina pengar i aktier och fonder. Allt innehåll som lärdomsprovet kommer att få tas ur tidskrifter, böcker, elektroniska publikationer och hemsidor. Arbetet kommer att basera sig på kvalitativ forskning och jag har som tyngdpunkt att granska källorna väl.

2 PLACERANDE

När man skall börja placera är det bra att ta reda på vissa saker före man börjar. Placering i sig är såpass brett begrepp och kan betyda många olika saker och därför är det viktigt att hitta rätt information innan man börjar. Genom att man gjort lite forskningsarbete före man börjar placera kan man undvika att göra dåliga investeringsbeslut och minimera ekonomiska förluster. Därför kommer jag att ta upp dessa saker och förklara varför man bör veta dem före man börjar placera. Detta kapitel kommer att innehålla underrubriker som, Varför börja placera? Hur mycket kan jag placera? Samt hur man köper och säljer aktie- och fonder.

2.1 Varför börja placera?

Varför börja placera när man kan ha sina pengar tryggt i sitt normala bruks eller sparkonto? Ifall du låter dina pengar ligga kvar på ditt brukskonto över en längre tid, ger du inflationen chansen att äta upp på dina besparingar. Även om du sätter dina sparade pengar på ett sparkonto som har tillräckligt hög ränta som överstiger inflationen kan du bara drömma om att bli förmögen på detta sätt eftersom den då endast överstiger med några procentenheter. Många tänker inte på att bankerna är även företag som försöker uppnå vinst och genom att låta dina besparingar ligga på bankkontot ger du inflationen möjligheten nöta på din förmögenhet och hjälper där med banken att samla in ränteintäkterna. Placerande är en viss sorts sparande och ifall du börjar med placerande ökar du chanserna att kunna trygga din ekonomiska framtid, förbereda dig för överraskande tillfällen, förverkliga dina drömmar och påverka din egna ekonomiska ställning. (www.sijoittaja.fi, Pesonen 2013, s.7-12)

Tid	10 år	20 år	30 år	40 år	50 år
1%	11 046€	12 202€	13 478€	14 889€	16 446€
5%	16 289€	26 533€	43 219€	70 400€	114 674€
7%	19 672 €	38 697€	76 123€	149 745€	294 570 €
9%	23 674 €	56 044€	132 677€	314 094€	743 575 €

Tabell 1. Avkastning för aktiesparande jämfört med bankkontosparande

I tabellen ovan ser vi skillnaden på avkastningen på aktie- jämfört med bankkonto-sparande. Tabellen visar att om man placerar 10 000 euro i ett normalt bankkonto som i dagsläget har en årlig ränta på 1 procent, lyckas man få efter 10 år en avkastning på 1046 euro, jämfört med aktiesparande som historiskt sett har gett en avkastning på ca 9 procent från den finska aktiemarknaden, får man sin investering fördubblad och når en avkastning på 13 674 euro. Från tabellen kan vi även se hur stor inverkan tiden har på avkastningen när man efter 50 år i ett bankkonto med 1 procents ränta lyckas få en avkastning på 6 446 euro medan aktiesparande med 9 procents ränta leder till en massiv avkastning på 733 575 euro, då kan vi bättre förstå varför det lönar sig att placera i aktier. Tabellen visar även hur stor skillnaden är om den årliga räntan är 5 och 7 procent.(salkunrakentaja.com)

2.2 Hur mycket kan jag placera?

När du skall börja placera är det bra att överväga din egen ekonomiska situation. Utgångsläget är att dina utgifter skall vara mindre än inkomsterna för att du skall kunna sätta pengar undan för placerande. Det är bra att fundera över vilka pengar du skall placera och tänka efter varför du börjar med placerande. Det är även bra att ha pengar sparade för överraskande utgifter och när man har tillräckligt sparat är det klokt att fundera över att placera överloppspengar på aktier och fonder. Det vore bra om man hade tidigare kunskap om bolagen och aktiemarknaderna för att lyckas men om man inte har, är man då villig att skaffa den? När man börjar med placerande skall man vara beredd på att ens placerade pengars värde inte alltid kan stiga utan även sjunka. Därför är det viktigt att veta hur mycket man är beredd att förlora utan att få ekonomiska svårigheter ifall värdet på aktierna eller fonderna sjunker. När man köper aktier och fonder kan man inte veta vilken avkastning placerade pengarna kommer att ge och därför inte satsa all sin egendom på aktier och fonder. Desto längre tid du äger dina aktier ökar sannolikheten att dina placerade pengars värde ökar. (Börsstiftelsen, 2015)

2.3 Hur köper och säljer man aktier?

I dagens läge är det mycket enkelt för vem som helst att köpa och sälja aktier och fonder. Med hjälp av internet kan vem som helst köpa värdepapper från vilken

börs som helst i världen oavsett var man befinner sig. Det första du behöver göra är att bli kund hos en bank eller bankirfirma. Exempel på olika värdepappers mäklares internet sidor är: www.aktia.fi, www.evli.fi, www.nordea.fi, www.nordnet.fi, www.unitedbankers.fi. (Saario 2016, 28)

Före du kan köpa eller sälja aktier behöver du förutom din normala bank konto, öppna ett värdeandelskonto där man sparar dina aktier och fonder. Kontot fungerar på samma sätt som ett normalt sparkonto förutom att man sparar sina aktier och fonder där istället för pengar. (Pesonen 2013, 104-105)

Värdeandelskonton kan man öppna i alla banker, bankirfirmor eller i värdepapperscentralen. Som placerare kan man öppna flera olika värdepapperskonton som man kan börja placera med. Vid sidan om värdeandelskontot måste man ha ett pengakonto genom vilket man lyfter pengar från för att verkställa alla värdepappersköp och försäljningar. På internet köper du aktier och fonder genom din banks eller bankirfirmas internetsidor. För att verkställa ett köp skall du fylla i beställnings order där det står vilka värdepapper man vill köpa och hur många. Förutom detta skall man fylla i för vilket pris man vill köpa och hur länge beställningsordern är i kraft. Försäljningen fungerar på samma sätt och man behöver endast fylla i aktiernas eller fondernas antal och pris. (Börsstiftelsen, 2015, Saario 2016, s.28-29)

2.4 Hur köper och säljer man placeringsfondsandelar?

Samma sak som med köp och försäljning av aktier kan man köpa fondandelar när som helst när det passar en. När man valt ut vilken placeringsfond man vill placera i skall man ta kontakt med fondbolaget eller banken, som sköter teckningen och inlösning för fonden. Med teckning och inlösning menar man köp och försäljning av fondandelar med placeringstermer. Skillnaden mellan aktieplacering och fondplacering är att vid fondplacering köper man andelar endast för en viss summa istället för antal som i aktiehandeln. Det exakta antalet fondandelar blir klart först efter teckningen. (Börsstiftelsen 2015, s.19)

Värdet på fondandelen räknas ut varje dag och priset är vid köp och försäljning dess faktiska värde. Priset räknas ut på det sättet att från marknadsvärdet på fondens placeringar avdras fondens eventuella skulder och det nettovärdet som fås delas med antalet fondandelar. Vissa fonder har ett minibelopp man måste investera och den storleken varierar från 100 euro till 10 000 euro. Det finns även fonder som är menade för institutionsinvestorer vars placeringar kan vara flera miljoner. Om man inte har ett stort startkapital att börja placera med finns det även fonder vart man kan spara regelbundet i små poster som till exempel månatligen. Minibelopp på månadsplaceringar varierar från 20 euro och uppåt. (Börsstiftelsen 2015, s.19)

3 AKTIEPLACERING

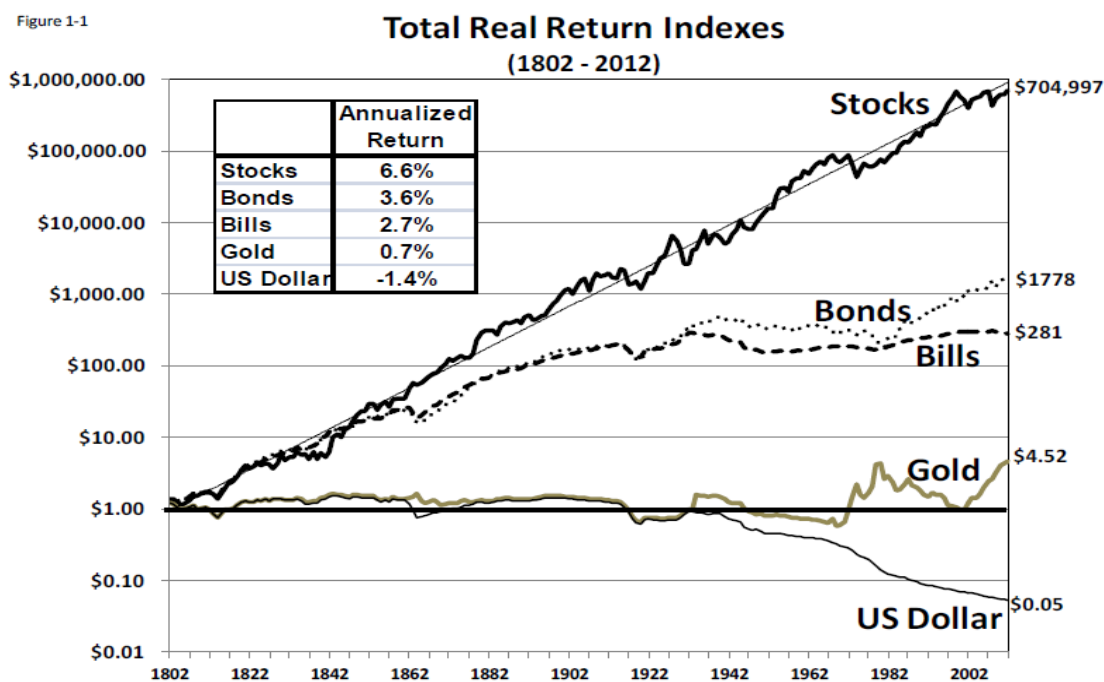
En aktie är en andel av ett företag och när man köper aktier köper du en del av företaget och därmed blir en del ägare i den. Som aktieägare tillges du rätten att dela på företagets vinst som sedan betalas ut som dividend. När det går bra för företaget får oftast även ägarna ta del av företagets framgång genom att aktiernas värde stiger och dividender betalas ut. Ifall det går dåligt för företaget kan ägarna tappa sina investerade pengar genom att värdet på aktien sjunker och i värsta fall förlora allt genom företagets konkurs. Som delägare i företaget får du även ta del av beslutsfattandet som görs vid bolagsstämman. I detta kapitel tar jag upp det mest väsentliga inom aktieplaceringar och har som underrubriker, olika typer av aktiebolag, avkastning, risker, riskmätare, spridning av riskerna, strategi och filosofi, nyckeltal samt för- nackdelar med aktieplacering. (Pesonen 2013 s. 88-89)

3.1 Olika typer av aktiebolag

Såsom det finns olika typer av företagsformer finns det även olika former av aktiebolag. Aktiebolagen kan delas in i två typer, privata- och publika aktiebolag. Den största skillnaden mellan dessa två är att privata aktiebolags aktier kan man inte köpa på börsen såsom med publika aktiebolag. Privata aktiebolags aktier kan endast köpas via ett multilateralt handelssystem där köpet sker rakt från säljare till köpare. Privata aktiebolag måste ha ett aktie kapital på minst 2500 euro och publika aktiebolag 80 000 euro. Aktiekapitalets storlek visar inte dock rakt av om aktiebolaget är publikt- eller privat aktiebolag. Publika aktiebolag har möjligheten att erbjuda allmänheten sina aktier och noteras på en börs eller marknadsplats. Publika aktiebolag erbjuder sina aktier till allmänheten ofta för att få mera kapital in i företaget och därmed kunna utvidga sin verksamhet och därmed uppnå bättre resultat i framtiden. Privata aktiebolag kan dock sälja sina aktier till villiga investerare som på förhand har visat intresse hos exempelvis en finansiell konsult som gäller icke-publika erbjudanden. Köpen är dock begränsade till att endast 200 personer får teckna aktier i privata aktiebolag. (www.laki24.fi, www.finanssivalvonta.fi, www.aktieskolan.se)

3.2 Avkastning

Historiskt sett har aktieplaceringar varit det bästa investeringssätt på lång sikt med en genomsnittlig avkastning på ca 8 procent.

Figur 1. Totala realavkastningen på olika index(taloustaito.fi)

På basen av figur 1 ovan ser vi Amerikanska aktiernas(stocks) avkastning mellan åren 1802-2012 jämfört med obligationer (Bonds), lån (bills), guld (gold) och dollar. Från figuren kan man konstatera att aktierna har gett den bästa avkastningen på lång sikt. Figuren visar att om man år 1802 placerade 1 dollar i ett aktieindex som innehöll alla aktier vore det investerade värdet vara år 2012, 704 997 dollar. Aktierna har gett en årlig realavkastning på 6,6 procent och om man jämför till exempel med guld som har 0,7 procent årlig avkastning kan vi se att aktieplacering är lönsammare avkastningsmässigt på lång sikt. Det är dock bra att ha i minnet att även om aktieplaceringar varit lönsamt historiskt sett betyder inte det att det måste vara det i framtiden. (<http://www.nordnetblogi.fi/betala-mindre-sa-far-du-mera/15/07/2014/>)

Avkastning på sitt investerade kapital får man genom att sälja sina aktier med vinst s.k. försäljningsvinster och via årliga dividender som betalas ut. Ifall bolaget man placerat i ökat i värde kan man göra försäljningsvinst om man har bestämt sig att sälja sin andel. Dividend är den del av vinsten som betalas ut till alla aktieägare som fås av företagets vinst. Vid bolagsstämman fastställs hur mycket man kommer att betala i dividend åt alla ägare. Dividend betalas alltid ut x mängd valuta per aktie. Bolaget man placerat i betalar ut dividenden rakt till ditt konto som man har uppgett. När man räknar ut den verkliga avkastningen skall man komma ihåg att ta med köp och försäljnings kostnader och skatter. (Puttonen 2001, s. 16, Börsstiftelsen 2015)

3.3 Risker

Aktieplacering är inte heller helt riskfritt. Avkastning och risk går alltid hand i hand vilket betyder att desto större möjlig avkastning desto, större är även risken. Med risken menas att man möjligen kanske bara får tillbaka en del av sitt investerade kapital eller i värsta fall inget alls. Risken kan även betyda att avkastningen blir mindre än man tänkt sig och därför är det bra att kunna förstå riskerna före man gör investerings beslut. Nyckeln till bra investeringar är att kunna förstå riskerna och veta vad de betyder i värsta fall. (Saario 2016, s.79)

De flesta placerare vet inte heller hur stora eller hur små risker de tagit i sin placementsbeslut. Vid bankerna och bankirfirmorna har de egna riskanalyser som borde hjälpa dig att lite bättre förstå till vilken risk klass olika aktier hör till. Idealet vore att man får byggt upp en sådan aktieportfölj som motsvarar dina avkastningsmål och veta så noggrant som möjligt hur stora riskerna är. Ifall man börjar undvika riskerna för mycket och försöker placera för säkert kan det hända att man går miste om bra investeringar och avkastningen blir obefintlig. De sämst producerande aktierna ger inte ens en avkastning så att den skulle räcka till att slå inflationen och det vill man förstås undvika. Om man följer de mest framgångsrika placeringarna kan man konstatera att man måste även våga ta risker för att kunna få bra avkastning. (Saario 2016, s.79-80)

3.3.1 Marknadsrisk

Marknadsrisken undviker man endast genom att försvinna från aktiemarknaden. När aktiernas huvudriktning går neråt är det bättre sälja dem istället för att äga aktierna när de sjunker. Det lönar sig att sälja aktierna före de sjunkit för mycket och köpa igen när huvudriktningen ligger uppåt. Aktiernas verkliga avkastning kan man inte veta före man har sålt aktierna. Det finns flera olika saker som påverkar aktiens pris såsom inflation, ränteläge, råvarupriser och placerarnas åsikter om aktiernas värde samt valutor. Till marknadsrisker hör även världspolitiska konflikter, terrorism och naturkatastrofer. Dessa alla kan påverka aktiekursernas priser antingen uppåt eller neråt. (Saario 2016, s. 81)

3.3.2 Bolagsrisk

Med bolagsrisk menas att om det för en enskild aktie går dåligt på börsen och om man råkar äga av endast den så har du hög bolagsrisk. För att minska på bolagsrisken borde man äga aktier av flera olika bolag och helst från olika branscher för att ytterligare göra diversifiering i din aktieportfölj. Med diversifiering menar man att du sprider på riskerna genom investera i flera olika bolag. Det rekommenderas att äga mellan 8-15 olika bolag och i olika storlek som är fördelade på minst 5-6 olika branscher för att ha en god spridning. Rekommendationerna varierar dock beroende på vem du frågar av. Bolagsrisken minskar inte väsentligt om du äger fler än 20 bolag och därför är det viktigt att sprida placeringarna på olika branscher. Ifall du köper av endast samma bransch bolag har du inte lyckats göra någon bra spridning eftersom alla bolag är beroende av samma faktorer. (http://www.aktiespararna.se/lar-dig-mer/Gyllene_Regler/Regel_nr_3/)

3.3.3 Landsrisk

Med landsrisk menar man sådan risk där man placerar i ett visst land. Landsrisk kan även kallas för politisk risk eftersom ländernas ekonomi styrs av politiska beslut. I landsrisk är det frågan om ett visst lands samhälleliga och ekonomiska faktorer som kan inverka på dina investeringar. Ekonomiska faktorer kan vara reglering av valuta och lagstiftning som påverkar företagens verksamhet. Samhälleliga

faktorer kan vara inbördeskrig, uppror och andra oroligheter som kan inverka på företagens möjligheter att utöva sin verksamhet. Landsrisken variera från land till land och vissa länder har svårt att få investeringar från utomlandet eftersom riskerna för investerarna är för höga. I värsta fall kan det hända att dina investerade pengar blir frysta och du tappar alla pengar på grund av politiska beslut som gjorts av landets regering. Ifall man placerar utomlands skall man alltid tänka på landsrisken och fundera över om det är klokt att göra placeringar utomlands.
<http://www.investopedia.com/terms/c/countryrisk.asp>
<http://www.investopedia.com/terms/p/politicalrisk.asp>

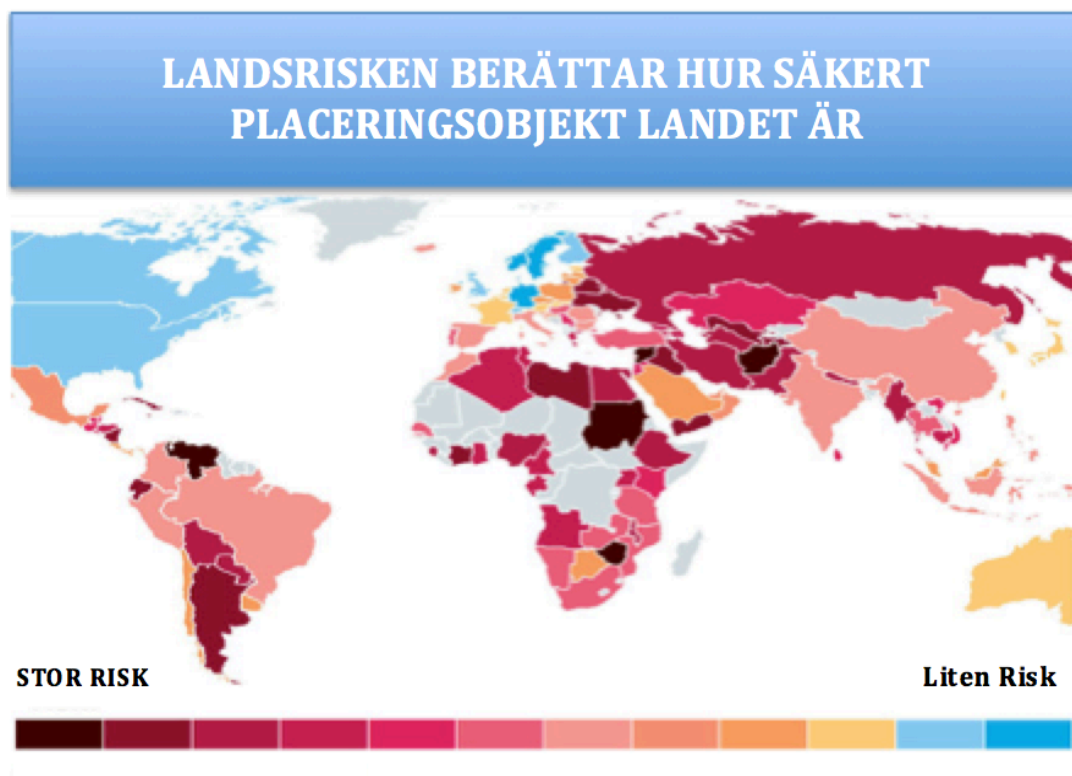

Bild 1. Bilden ovan visar landsrisken i hela världen vilken grundar sig på D&B (Dun&Bradstreet), bolagets analys som gjorts i USA. Bilden visar på sin färg skala att desto mörkare röd färg på landet desto större landsrisk gäller. Skalan visar att blå färg tyder på större trygghet att investera i landet. Från figuren kan vi även se att t.ex. Finland är ett tryggare land att investera i än t.ex. i Ryssland. Enligt D&B bolagets analys kan vi också se att Norge och Sverige ligger före Fin-

land i frågan om tryggheten att investera i. Även om landsrisken är hög utesluter det inte möjligheten att göra lyckade placeringar till detta land.

Ett bra exempel på landsrisk var när finländska företagens export sjönk drastiskt år 2014 på grund av EU:s sanktioner till Ryssland. Samtidigt sjönk den ryska turismen till Finland på grund av att rubelns värde sjönk. I värsta fall kan det innebära att den finländska landsrisken ökar i internationella investerarnas ögon i och med Rysslands nära belägenhet till Finland. Investerarna har ofta underskattat landsrisken eftersom deras utveckling kan hålla på långa tider och man tror sig veta vilka landsriskerna är, men ändå kom t.ex. Ukrainakrisen år 2015 som en överraskning för de flesta. I framtiden kommer man noggrannare att ta landsrisken i beaktande när man gör investeringsbeslut. (Helsingin Sanomat, 2015) (<http://www.hs.fi/talous/a1425363429708>)

3.4 Riskmätare

En del av risken i din aktieportfölj kan man beräkna med hjälp av siffror som grundar sig på historisk statistik. Det är omöjligt att kunna förutspå framtiden, men genom att undersöka historien kan vi ha bättre chanser att veta vad framtiden kommer att innebära. Naturkatastrofer, krig och andra oroligheter som är omöjliga att förutspå kan starkt påverka dina placeringar och i värsta fall kan du tappa allt du investerat. Dessa händelser går inte att beräkna men när vi vet att det finns andra faktorer som går att räkna ut, kan vi avsevärt minska på riskerna i vår portfölj. Risken kan vi räkna genom att studera ett visst värdepappers historiska prisutveckling och hur den utvecklas gentemot andra värdepapper. De vanligaste riskmätarna är volatilitet och beta-värde. (Saario 2016, s.88-89)

Volatilitet

Volatiliteten är en mycket vanlig riskmätare och beskriver hur mycket en aktie varierar från medelvärdet beräknat på historisk utveckling. Desto större volatiliteten är desto större variation i kursen. Osäkerheten är större vad gäller storleken på variationen på aktiekursen när volatiliteten är hög medan låg volatilitet indikerar på en mer säker och stabil kurs. Volatiliteten visar inte dock vartåt aktie kursen är

på väg utan endast storleken på variationen. Exempelvis, om volatiliteten är 10 procent betyder det att med två tredjedels sannolikhet varierar aktiens värde under ett år mellan -10 % - +10%. En hög volatilitet på aktien innebär att chansen för större vinster och förluster växer. (aktieskolan.se, Saario 2016, s.89-90)

Beta-tal

I många börstabeller kan man se företagens beta-tal som en gång i tiderna var den första indikator som kunde beräkna aktiens känslighet till förändringar i dess värde. Beta-talet jämför aktiens känslighet till förändringar gentemot börsindexet. Börsindexets beta-tal anses vara 1 och om aktiens beta-värde är högre än 1 har aktien förändrats mera än vad börsindexen har gjort. Om aktiens betavärde är 1,2 betyder det att ifall börsindexet stiger med 10 procent så förväntar man sig att aktien stiger med 12 procent. Vid en kursnedgång på 10 procent så förväntas däremot aktien falla med 12 procent. En aktie som har ett betavärde under 1 förväntas förändras mindre än börsindexet vid både upp- och nedgångar.

3.5 Sprid riskerna

För att minska på riskerna skall man sprida på sina placeringar som även kallas för diversifiering. Diversifiering gör man genom att man placerar i flera olika aktier och inte endast i en. Man minskar alltså på risken genom att dela ut sina placeringar på flera olika objekt och inte lägger ”alla sina ägg i samma korg”. Ifall en akties värde sjunker mycket blir förlusterna inte lika stora eftersom du har andra aktier kvar i portföljen som kan jämna ut förlusten. Så ifall man vill ha lägre risk skall man sprida på sina placeringar. Om man däremot är färdig att våga ta högre risk för större möjlig avkastning behöver man inte diversifiera lika mycket. (aktieskolan.se, Saario 2016, s.85-87)

Idealet vore att man sprider sina placeringar i aktier som inte hör till samma bransch och korrelerar varandra så lite som möjligt. Det är ingen idé att äga aktier i samma bransch eftersom risken inte minskar då. Exempelvis är det inte lönsamt att placera i två olika telefon företag eftersom om efterfrågan på telefoner sjunker

faller även båda aktiernas värde. Men man måste även minnas att för stor diversifiering kan leda till att bra investeringar hamnar i skuggan.(Börsstiftelsen 2015)

Det finns inte några regler för hur många olika aktier man skall placera i. I huvudregel vore det bra om man hade 3-8 olika aktier i sin portfölj och alla vore från olika branscher. Det är även bra att sprida på risken till olika länder varifrån företagen får sitt resultat. Landsrisken har dock minskat radikalt de senaste åren och från Kim Lindströms undersökning kan vi se att spridningen av landsrisken minskade risken på en portfölj ännu på 1990-talet med 40-50 procent gentemot 2010-talet där risken endast sjönk med 9 procent. Detta beror på att alla världens börsar är starkt förknippade med New Yorks börs utveckling.(Saario 2016, s.85-87)

Tabell 2. Diversifieringen minskar på bolagsrisken men ökar på marknadsrisken.(Saario 2016, 85)

Antal ägda bolag	Bolagsrisk	Marknadsrisk
1	51%	49%
3	35%	65%
5	28,5%	72%
10	17%	83%
20	12%	88%

Från tabellen kan vi se att redan med liten diversifiering kan minska på bolagsrisken. Ifall man ökar antalet ägda bolag i sin portfölj sjunker själva bolagsrisken men samtidigt ökar marknadsrisken. Diversifieringen ökar alltså betydelsen av börsens utveckling när man uppskattar framtida avkastning på portföljen.(Saario 2016, 86)

Det är även viktigt att sprida ut sina tidpunkter av köp av aktier för att undvika göra investeringar när priserna är höga. Man skall inte räkna med att man lyckas köpa till bottenpris och sälja till toppris för det gör ingen. Därför är det bra att köpa aktier i flera olika poster för att jämna ut fördelning av köp till botten- och toppris. (Börsstiftelsen 2015)

3.6 Strategi och filosofi

När man skall börja placera är det viktigt att lägga upp en strategi som man sedan strävar efter att följa så noga som möjligt. En god strategi hjälper dig att göra bättre placerings val och förhindrar dig att göra dåliga och förhastade beslut speciellt vid dåliga tider. Många gånger beror dåliga placerings beslut på att man avviker från den ursprungliga strategin och låter t.ex. tillfälliga känslor och intuitioner inverka på besluten. Strategier finns det lika många av som det finns placerare, därför är det bra att minnas och inte blir förvirrad av mängden strategier det finns vid placering i aktier. (Saario 2016, 61, Pesonen 2013, 106)

I sin placerings strategi vore det bra att åtminstone fastställa hur stor riskfaktorn kommer att vara, i vilken placeringstyp man kommer att placera, välja tidpunkterna av köpen och fastställa om hur aktivt eller passivt man kommer att förvalta sin portfölj.

Med passiv placerings filosofi menar man att placeraren behåller sin aktieportföljs struktur och innehåll samma, oberoende om hur marknaderna ändras. En passiv placerare kallas även "holdare" eftersom han aldrig säljer sina aktier utan behåller dem alltid kvar i sin portfölj. En holdare gör mycket sällan förändringar i sin portfölj och ändrar oftast endast på strukturen i sin portfölj när någon marknads andel blir antingen för stor eller liten. Flera akademiska undersökningar bevisar att passiva placerings stilen är överlägsen gentemot aktiva stilen i frågan om förhållandet på avkastning och risk. En märkvärdig fördel med passiva stilen är dess kostnadseffektivitet där man genom sina få köp sparar in på kostnaderna. Många undersökningar visar att aktivt förvaltade portföljer endast höjer på kostnaderna och därmed äter av nettoavkastningen. (Parviainen & Järvinen 2012, s.13-14)

Aktiva stilen däremot grundar sig på att man gör mycket förändringar och agerar vartefter marknaderna förändras och man får in ny information. Aktiva stilens följare kallas även för "treidare" där de hela tiden under börsdagens lopp gör köp och försäljningar. Den aktiva stilen kännetecknas sig av att köpen och taktiken ofta grundar sig på teknisk analys och kortvariga moment som uppstår på marknaderna. Teknisk analys betyder att man studerar historiska kursrörelser för att definiera

olika trender och former. Som jag nämnde redan tidigare så är treidarna mindre oroliga över kostnadseffektiviteten och försöker uppnå snabba vinster genom aggressivt agerande. Sammanfattningsvis kan man konstatera att den största skillnaden mellan aktiva och passiva stilen är att den andra försöker uppnå vinsten snabbt gentemot den andra som är mera noga med kostnadseffektiviteten och via det uppnå en bättre avkastning. (Parviainen & Järvinen 2012, s.13-14)

3.7 Nyckeltal

När du skall köpa aktier vill man förstås hitta sådana företag som är för tillfället billiga men som har potential att öka i värde. Dessa aktier är alltså undervärderade. För att hitta undervärderade företag kan man göra en fundamental analys där man använder sig av företagens nyckeltal. Lyckligtvis behöver man inte själv räkna ut alla nyckeltal utan dem kan man hitta på börsbolagens hemsidor eller årsrapporter. (Pengar.se, Pesonen 2013, s. 97)

För att underlätta sitt placeringsbeslut kan man räkna och jämföra olika börsbolags nyckeltal. Man bör dock minnas att nyckeltalen är endast jämförbara om båda bolagen man jämför agerar på samma bransch. Som placerare vore det bra att ha extra koll på P/E-talet, P/B-talet, direktavkastning och soliditet. (Pesonen 2013, s.97, Börsstiftelsen)

P/E-talet

Nyckeltalet P/E (Price/Earnings) är ett av de mesta använda talen för att kunna uppskatta en akties värde. Vinstmultiplikatorn som det även kallas räknar man ut genom att ta nuvarande aktiekurs/Vinst per aktie. P/E-talet berättar hur många år det kan ta innan du genom vinsten får tillbaka din investering. Ett bra exempel att förstå P/E-talet är att ifall bolaget blir sålt visar P/E-talet hur många år det tar före man får tillbaka köp summan. Ifall bolaget har gjort ett negativt resultat går inte P/E-talet att räkna ut. (aktiekunskap.nu, Pesonen 2013, s 98)

Ett högt P/E-tal reflekterar ofta om marknadernas höga tro på bolagets framtida tillväxt. Ofta tyder ett högt P/E-tal på att aktien är dyr och tvärtom ett litet P/E-tal på att den är billig. P/E-talet varierar kraftigt beroende på bransch men ligger oft-

ast mellan ett tal mellan 10-20. Tillväxtbolagen har ofta ett högt P/E-tal eftersom de har en stor potential för framtida bra resultat. Tvärtom så har bolag med låga tillväxt förväntningar i frågan om resultatet ofta ett lågt P/E-tal. (Pesonen 2013, s.98-99)

P/B-talet

P/B-talet är även ett ofta använt nyckeltal som berättar hur börsen värderar företaget för tillfället. P/B eller "Price To Book value" som det heter på engelska visar att om bolaget är högt eller lågt värderat på börsen jämfört med balansräkningen vid årsredovisningen. Talet får man genom att ta aktiekursen/bokförda värdet vilket definieras som tillgångar minus skulder d.v.s. eget kapital. (aktiekunskap.nu, Pesonen 2013, s.100)

Bolag med låg kapital avkastning och låga tillväxt förväntningar har ofta ett svagt P/B-tal. Dessa bolag hör ofta till industrier som verkar med ett högt eget kapital som t.ex. metall- och skogsbolag. Typiska bolag med högt P/B-tal är bolag som binder ett litet eget kapital såsom konsultbolag och programtillverkare. Bolag med ett lågt P/B-tal är ofta mycket stabila och växer mycket långsamt vilket betyder att de kan betala ut bra dividender när de inte behöver göra stora investeringar. (Pesonen 2013, s.100)

Direktavkastning %

Direktavkastning är en metod som berättar om hur stort kassaflöde du får för varje investerad euro i ditt eget kapital. Måttet visar alltså hur bra din avkastning är på kort sikt. Direktavkastning anmäls alltid i procent och räknas genom att dela bolagets betalda dividend med dagens aktie kurs. Genom att investera i aktier med hög direktavkastning i procent kan man säkerställa en viss nivå på sitt eget kassaflöde. En hög dividend utdelning berättar ofta om hur bra det egentliga kassaflödet är hos ett företag och bevisar att man samlar mera pengar in än vad man betalar ut. En god direktavkastning tyder även på att företagets ledning litar på framtiden och ser inga nödvändiga investerings behov för tillfället. Det kan dock vara tvärtom och finnas tillfällen där alla besparingsinvesteringar gjorts och ledningen ser inte

ljus på framtiden att man betalar hög dividend för att hålla investerarna nöjda. (investopedia.se, Pesonen 2013,s.101)

Soliditet

Soliditeten mäter hur stor del av företagets tillgångar hör till det egna kapitalet. Den visar alltså hur företagets tillgångar ser ut i relation till dess skulder. Soliditeten räknar man ut genom att ta det egna kapitalet/tillgångar. Soliditeten berättar för investeraren hur bra betalningsförmåga företaget har på långsikt. En hög soliditet betyder låg finansiell risk medan en låg soliditet kan betyda hög risk för verksamheten. (aktiekunskap.nu)

3.8 För- och nackdelar med aktieplacering

Fördelar

Till fördelar hör absolut den höga förväntade avkastningen som aktieplaceringar kan ge. Aktieplaceringar ger även ett skydd mot inflationen och därmed behåller du dina pengars värde. Det är även enkelt att öka på din aktieportföljs värde och justera den i börserna. Det är lätt att göra en effektiv diversifiering i din portfölj genom att investera i ca.10 aktier. När man investerar i aktier vet man även säkert vad man investerar i och därmed undviker man onödiga risker. Som aktieägare får man delta i bolagsstämman och därmed kunna bättre följa med vad som händer i bolaget och kanske även påverka. En annan bra sak med aktieplaceringar är att du när som helst kan justera på innehållet i din portfölj och även sälja aktierna snabbt om det behövs. Som placerare lär man sig mycket om hur ekonomin och placandet fungerar genom att följa med aktiemarknaderna. Som aktieägare får man även ett extra kassaflöde i sin ekonomi genom de årliga dividenderna.(Pesonen 2013,s.115)

Nackdelar

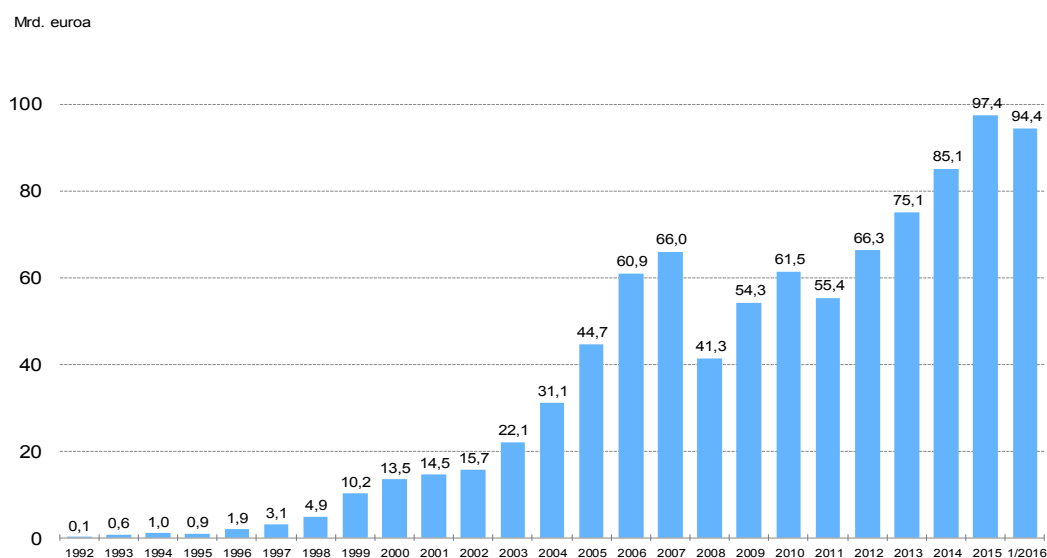
Till nackdelar hör definitivt den enskilda aktie risken vilket kan uppstå om du endast äger i en aktiebolag. Ett dåligt investeringsår kan även innebära mycket stressande och ständig oro över aktiekurserna, vilket kan leda till många sömnlösa

nätter. Till nackdelar hör även att om man vill följa marknaderna tillräckligt noga kräver det mycket tid och erfarenhet. Att placera i aktier kräver ett långt tålamod av placeraren och man hamnar i de vanligaste fallen att förbinda sina pengar på långsikt ifall man vill göra bra avkastning. För att få en effektiv spridning på riskerna krävs det minst ett 10 000 euros portfölj för att behålla köp och förvaltningskostnader i styr. (Pesonen 2013,s.115)

Sammanfattningsvis kan man väl säga att aktieplaceringar har många både goda och dåliga sidor. Ifall man vill göra bra investeringar skall man samla in så mycket information om vad man bör tänka på före man börjar placera i aktier. Från många böcker och internetsidor får man goda tips och råd till att börja placera. Om man sedan kan lägga upp en god strategi som man kan följa strikt har man goda förutsättningar för att göra bra investeringar i aktier.

4 PLACERINGSFONDER

Placeringsfonder hör till ett av de vanligaste placeringsobjekt som finländarna placerar i. Placeringsfonderna är byggda på det sättet att dess medel är placerade i flera olika placeringsobjekt såsom aktier och masskuldebrev. Fonder passar sig utmärkt för alla eftersom man kan placera i dem antingen regelbundet med små summor eller som större engångssummor. Det uppskattas finnas upp till 1 miljon finländska privatpersoner som placerar sina pengar i olika fonder. Varför man placerar i fonder beror oftast på att man vill ha en god spridning på sina placerade pengar och även kunna placera i objekt som annars är svåra att investera i. En annan stor faktor som påverkar sparare att placera i fonder är de låga räntorna på vanliga bankkonton som oftast ger en lägre avkastning än vad placeringsfonder ger. Med spridningen kan man lättare hantera riskerna eftersom man inte satsar alla sina pengar i samma objekt. I detta kapitel kommer jag att presentera olika slags placeringsfonder och vilka olika möjligheter och risker de för med sig. Därtill vill jag föra fram vilka saker man bör tänka på vid val av fond och vilka kostnader de har. Som underrubriker har jag hur skaffa sig fondandelar, olika typer av placeringsfonder, avkastning, risker, kostnader samt fördelar med fondplaceringar. (Placeringsfondsguide 2015)

Fondkapitalets utveckling i finländska fonder under åren 1992-2016

Tabell 2. Tabellen visar utvecklingen över fondkapitalet i finländska fonder under åren 1992-2016. På basen av tabellen kan man konstatera att finländska fonders popularitet har ökat markant under åren 1992-2016. Året 2004 t.ex. var kapitalets storlek 31,1 miljarder euro medan det totala kapitalet år 2016 ligger på 94,4 miljarder euro. Kapitalet i finländska fonder har alltså tredubblats på 12 år. (www.sijoitustutkimus.fi)

4.1 Skaffa sig fondandelar?

Placeringsfonder kan man börja spara i när som helst oavsett tidpunkt. När man har gjort valet av fond vilken man tänkt spara i är det bara att kontakta fondbolaget eller banken som sköter teckningen och inlösen av fonden. Inlösen och teckning går även att göra via internet. Teckning gör man genom att betala placerings summan till fondbolaget. Ifall man vill avstå från sin andel inlöser fonden andelen och man får som snabbast de investerade pengarna tillbaka följande bankdag. De specifika reglerna för teckning och inlösen är fastställda i fondens stadgar. Skillnaden mellan aktie-och fondhandeln är att vid fonder köper man inte ett visst antal fondandelar som vid aktieköp utan med en viss summa. Efter teckningen vet man först det exakta antalet fondandelar. (Placeringsfondsguide 2015)

Fondandelens pris är vid köp och försäljning dess faktiska värde. Varje dag räknas priset ut på så sätt att man tar fondens nettovärde och delar den med antalet fondandelar vid dåvarande tidpunkt. I lagen står det att man måste publicera värdet på fondandelen minst två gånger i månaden men de flesta gör det dagligen. Andelsbevisen förvaras av fondbolaget som upprätthåller ett fondandelsregister. Vissa fonder har en minimigräns för placeringar. Storleken kan variera från 100 euro till 10 000 euro. Det finns även fonder som är menade för institutionsinvestorer där minimiplaceringar kan vara flera miljoner euro. Det finns fler fonder som man kan spara i regelbundet med mindre belopp. Beloppen kan man t.ex. betala månatligen och då varierar minimiplaceringen från 20 euro uppåt.

4.2 Olika typer av placeringsfonder

Placeringsfonder finns det flera olika typer av. Skillnaden mellan dessa fonder är hur de bedriver sin placeringspolitik och vilka olika placeringsobjekt de placerar i. Finländska placeringsfonder är övervakade av finansinspektionen som fastställer dess stadgar och regleringar. I utländska fonder är det motsvarande myndigheter som ser till att fonderna bedriver sin verksamhet under framställda stadgar och agerar ifall placeringspolitiken inte sköts som de borde. Enligt lagen kan placeringsfonder delas in i två olika grupper. Den första gruppen är fonder som följer direktiv om placeringsfonder, så kallade UCITS- (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) placeringsfonder och den andra är alternativa investeringsfonder som t.ex. specialplaceringsfonder. I lagen står det vilka bestämmelser som gäller för fonder som följer direktiven och dessa kan vara t.ex. hur tillgångarna i fonden kommer att placeras och hur man kommer att sprida på riskerna. I alternativa placeringsfonder kan man placera i flera olika andra objekt och deras verksamhet är inte lika noggrant reglerad. Placeringsfonder kan även indelas i vilka objekt de placerar i såsom aktiefonder, blandfonder, långa räntefonder och korta räntefonder. I detta avsnitt kommer jag att redogöra vilka olika placeringsfonder det finns att välja mellan. (Placeringsfondsguide 2015)

4.2.1 Aktiefonder

I aktiefonder placerar fonden sina tillgångar i aktier. Dessa fonder kan delas in på flera olika sätt t.ex. företagens storlek, bransch, geografiska läge eller marknad. Målsättningen för aktiefonder är i allmänhet att ha en bättre avkastning än ett benchmark-index som är valt enligt placeringsobjektet som t.ex. en aktieindex för ett visst område såsom ett land. När man skall välja en aktiefond vill man ju veta vad fonden kommer att placera i och detta kan man få fram ur fondens faktablad, fondprospekt och fondens stadgar. I dessa framkommer även fondens avkastningsmålsättning och eventuella jämförelseindex. (Placeringsfondsguide 2015)

4.2.2 Blandfonder

I blandfonder placerar man både i aktier och räntebärande objekt, vilket ger möjligheten att ändra på placeringarnas tyngdpunkt enligt marknadsläge. Fondens stadgar bestämmer hur stor andel av fonden som får vara aktie eller ränteplaceringar. Exempelvis kan aktiernas viktvärde regleras procentuellt till 50 procent av hela fondkapitalet. Det finns även fonder som har odefinierade regleringar på viktvärdet för aktier och räntor vilket betyder att fonden kan i princip placera alla sina tillgångar i aktier eller vara en ren räntefond beroende på marknadsläget. I fondens stadgar fastställs alltid även till vilken geografisk inriktning placeringarna kommer att göras, t.ex. till Europa. Risken i blandfonder är mindre än i aktiefonder eftersom den innehåller både aktier och ränteinstrument vilket sprider på riskerna. (Placeringsfondsguide 2015, Puttonen & Kivisaari 1997, s. 49)

4.2.3 Indexfonder

En indexfond är en placeringsfond som följer matematiskt ett visst aktieindex. En indexfond köper alltså inte in enskilda aktier utan köper dem i samma proportion som deras vikt är i indexet. De vanligaste indexfonderna för finländarna är sådana fonder som t.ex. placerar i de mest omsatta aktierna på Helsingfors börs såsom OMXH25. Indexfonder kan även vara förknippade till ett visst land eller världsdel och ge möjligheten att placera i en viss bransch eller lands aktier. Indexfonden kan justeras några gånger per år för att motsvara indexets sammansättning. Fördelen med passivt skötta indexfonder är att du enkelt får en bra spridning på din investering och kostnaderna hålls rimliga jämfört med andra fonder. Man får även en säker avkastning som det följda indexet. Nackdelar är dock även avkastningen när man inte kan vinna över indexet utan får samma genomsnittliga avkastning som indexet. Till nackdelar hör även att om indexet sjunker faller även värdet på din investering. (Placeringsfondsguide 2015, www.seligson.fi, www.taloussuomi.fi)

4.2.4 ETF-fonder

ETF-placeringsfonder (Exchange Traded Funds) är fonder som är börshandlade vilket betyder att de köps på likadant sätt som vanliga aktier. I allmänhet brukar ETF-fonder vara indexfonder men kan även vara andra typer av fonder. ETF-fondernas placeringspolitik kan variera stort från varandra så det är bra att bekanta sig noggrant med fondernas infoblad så att man är medveten om de olika riskerna. Fördelar med ETF-fonder är att de ofta är mycket kostnadseffektiva vilket betyder att de har lägre kostnader som möjligen kan leda till större avkastning än t.ex. blandfonder som huvudsakligen har dyrare avgifter. I ETF-fonder placerar ofta mera erfarna investerare som är medvetna om kostnadernas betydelse i det långa loppet. (Placeringsfondsguide 2015, Parviainen & Järvinen 2012, s.68-69)

4.2.5 Korta och långa räntefonder

Korta räntefonder placerar sina tillgångar i räntebärande värdepapper som statliga skuldförbindelser eller olika certifikat med kortare löptid än ett år. De kallas ofta även för penningmarknads eller likviditetsfonder. Korta räntefonder passar bra för placerare som söker efter låg risk och kortsiktigt placerande. Målsättningen med kort räntefonder på långsikt är ofta att slå 3 månaders euribor räntans avkastning. Generellt sett har korta räntefonder ansetts som säkraste sparformen efter vanligt sparkonto. (Pesonen 2013,s.133, Placeringsfondsguide 2015, www.avanza.se)

Långa räntefonder placerar däremot i räntebärande värdepapper med längre löptid än ett år. De brukar även kallas för obligationsfonder. Denna form av placerande påverkas av förändringarna i marknadsräntorna och passar därför bra för placerare som har koll på marknadsräntornas utveckling och kan placera långsiktigt, helst över ett år. Placerings objekten i långa räntefonder kan väljas både från inhemska och utländska ränteplaceringar. (www.avanza.se, Placeringsfondsguide 2015)

Det finns även andra fonder än vad som nämnts ovan vilka placerar i andra objekt. Dessa fonder kan t.ex. investera i skog, fastigheter, råvaror eller vindkraft. Sammanfattningsvis kan man säga att det finns ett brett urval av fonder som placerar i

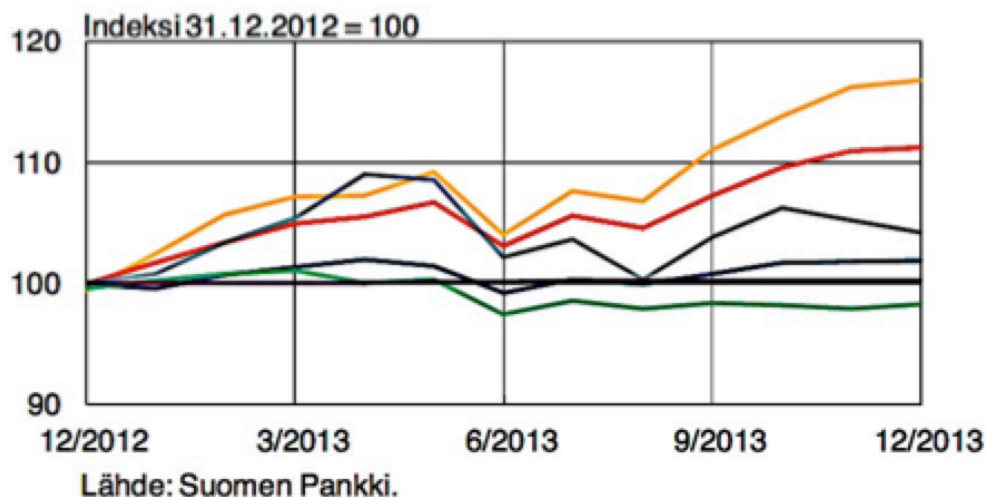
olika objekt och det gäller att studera fram vilken fond som passar dina investeringskriterier bäst.

4.3 Avkastning

Avkastningen på placeringsfonder får man genom avkastningen på fondernas investeringar vilket betyder, räntor, dividender och placeringsobjektens värde utveckling som kan både sjunka och stiga. Det kan även finnas olika sorters andelar i en fond i frågan om utdelning av avkastning. Dessa typer kallas för avkastningsandelar och tillväxtandelar. Vid avkastningsandelar delar man ut avkastningen årligen och minskar fondandelens värde med värdet på avkastningen. Vid tillväxtandelar delar man däremot inte ut någon årlig avkastning utan man återplacerar den till fondandelens värde. Av dessa två typer är tillväxtandelar populärare hos privatpersoner. Valet av fond typ påverkar kraftigt om hur stora avkastningsförväntningar man kan lägga upp. Avkastningsförväntningarna t.ex. i en aktiefond beror i stort sett på hur aktiemarknaderna utvecklas och vid räntefonder om hur räntenivån ser ut och hur de växlar. Avkastningen påverkas även om hur bra fonden förvaltas av dess ansvariga placerare och hur de lyckas välja avkastande objekt och förlägga köp och försäljningar till förmånliga tillfällen. Från ett historiskt perspektiv har placeringsfonder i snitt gett samma avkastning som aktie och räntemarknaden på lång sikt. Kostnaderna på fonden påverkar även den slutliga avkastningen därför skall man kolla noga och jämföra hur stora de är för att uppnå bästa avkastning. Oftast har placeringsfonderna som mål att ha en bättre avkastning än ett jämförelseindex som är fastställt i fondens stadgar.(Placeringsfondsguide 2015)

Finländska placeringsfonders genomsnittliga avkastning(%) i olika fondtyper

Gul=Aktiefonder **Röd**=Blandfonder **Grå**=fastighetsfonder **Blå**= Långa räntefonder, **Turkos**=hedgefonder **Brun**=penningmarknadsfonder

Tabell 3. Tabellen ovan visar hur finländska placeringsfonders avkastning har utvecklats under 12 månader år 2013. Vi kan konstatera att det huvudsakligen var en positiv utveckling under året. Mellan andra och tredje kvartalet har det dock varit aningen växlande i avkastningen och stundvis även varit en negativ utveckling. År 2013 har finländska placeringsfonders genomsnittliga avkastning varit 8,1 procent, vilket räknas ut från ovanstående tabell. Det finns även en internetsida som heter morningstar.fi där man kan jämföra olika fonder och dess utveckling. (Suomenpankki.fi, morningstar.fi)

4.4 Risker

Liksom i aktieplaceringar är även placeringsfonder kopplade till olika risker. Riskerna grundar sig på de risker som är kopplade till placeringsobjekten som fonden har valt. Om man har t.ex. valt att köpa andelar i aktiefonder så är riskerna förknippade med aktiemarknadsrisker och vid köp av räntefonder gäller räntemarknads risker. Varför man väljer att placera i fonder grundar sig ofta på att man vill minska på riskerna och detta får man genom placeringsfonder eftersom fonderna placerar i flera olika objekt och inte bara ett. Före man väljer en viss fond bör man bekanta sig med fondens faktablad för att få reda på vilka risker som är förknip-

pade med fonden. En bra sida för jämförande av fonder är morningstar.fi där man lätt kan få fram väsentlig information och hitta bra analyser. Genom att studera och läsa om olika fonder kan man få en bättre bild om vilka risker som är kopplade till fonderna och genom detta undvika att göra för riskfyllda placeringar. Riskerna går dock alltid hand i hand med avkastningen och om man är beredd att ta större risker kan man även få bättre avkastning på sina placeringar.

Företagsrisken kan man minska genom att placera i fonder som placerar sina tillgångar i många olika objekt och i olika branscher. Derivat vars underliggande tillgång är en aktie som fonden placerat i är även ett sätt för aktiefonden att minska på riskerna. Ifall man är rädd för marknadsrisken kan man investera i fonder som gör geografisk spridning på sina placeringar för att få riskerna minskade. Blandfonder där tillgångarna placeras både i aktier och ränteobjekt kan minska på marknadsrisken genom att öka på innehavet av ränteobjekt i fonden. Även placeringar som räcker sig över Europas gränser är kopplade till valutakursrisker. Om euron förstärks med 10 procent gentemot dollarn så stiger en placering i euro med 10 procent för en amerikan som har placerat och om den försvagas så blir det tvärtom. En placerare som inte vill förlora sina placerade pengar borde placera i sådan fond alternativ som medför den minsta risken. Börskurserna och räntorna kan göra att fondandelarnas värde sjunker emellanåt men i praktiken är det praktiskt taget omöjligt att förlora alla sina investerade pengar i fonder.(Placeringsfondsguide 2015)

4.5 Kostnader

Som i alla andra investeringar så medför även placeringsfonder olika kostnader. Dessa kostnader kan delas in i två olika grupper, kostnader som indrivs direkt av placeraren och kostnader som betalas från fonden. Kostnaderna beror på vilken typ av fond och vilket fondbolag man placerat i. Kostnaderna påverkar givetvis den slutliga avkastningen och därför bör man jämföra olika fonder och bolag för att välja ut en fond som fyller ens kriterier. Kostnaderna uppstår oftast vid teckning, inlösen och förvaring av fondandelen. Kostnader som uppstår ur fondbolagets verksamhet måste även täckas och därför uppbär fondbolaget förvaltningsarvode. Exempel på kostnader som uppkommer av verksamheten kan vara olika

slags analyser av placeringsobjekt, uträkningar, rapportering och marknadsföringskostnader av fonden.

Teckningsprovisioner är även kostnader som fondbolagen uppbär. Vanligtvis har räntefonderna lägre teckningsprovisioner än vad aktiefonderna har. Räntefondsandelar har teckningsprovision som varierar mellan 0-3 procent och för inlösen 0,5-1 procent av inlösta värdet. Vid aktiefonder däremot varierar teckningsprovisionerna mellan 0-3 procent och vid inlösen 0-2 procent av andelens värde. Provisioner i utländska fonder är oftast högre än i inhemska när det är frågan om inlösen och teckning. Utländska fonders provisioner kan stiga upp ända till 5,5 procent av andelens värde. Ifall man är osäker om kostnaderna som uppstår från fonden är det bra att bekanta sig med fondens faktablad och läsa vilka stadgar som gäller.

I fondens stadgar har fastställts alla ovannämnda kostnader och provisioner, men för att underlätta jämförelsen av kostnaderna i olika fonder har man kommit fram med ett mått som kallas årlig avgift. Från den årliga avgiften får man fram hur stora helhetskostnaderna för en fond är och i den ingår alla kostnader förutom handelsarvoden. När man skall jämföra fonder i olika länder är det behändigt att använda sig av den årliga avgiften.(Placeringsfondsguide 2015)

4.6 Fördelar

Jämfört med direkta aktieplaceringar har fondplaceringar vissa fördelar på sin sida när en placerare skall välja placeringsobjekt. För en nybörjare som inte är så insatt i aktie och fondplaceringar kan det vara bättre att välja en enkel tillväxtfond som omplacerar avkastningen in i fonden på nytt och minskar på riskerna genom spridning. Riskspridningen minskar på risken när tillgångarna placeras i flera olika objekt och helst i olika branscher. Fonderna är även lättskötta vilket betyder att man inte själv behöver följa med marknaderna utan fonden sköts av sig själv och sakkunniga leder placeringsbesluten. Teckningen och inlösen sker även mycket snabbt och man kan lätt omvandla sina fondandelar till kontanter. Speciellt vid svåra ekonomiska tider kan det vara bra att ha in sparat pengar på fonder där de smidigt kan tas ut som kontanter. En annan märkvärdig fördel när det gäller fonder är deras mångsidighet och att utbudet på fonderna är så pass brett att alla

säkert kan hitta en fond som fyller ens investeringsbehov. Fonderna är även lättskötta eftersom det är sakkunniga placerare som sköter om fondens verksamhet och ser till att utvecklingen går på önskat sett. Detta är en stor orsak till varför många väljer fonder för att undvika att man själv behöver fundera över placeringarna dagligen. (Placeringsfondsguiden 2015)

Fondplaceringar har flera olika fördelar jämfört med aktieplaceringar och speciellt i frågan om risker. Beroende på vem man frågar så tycker vissa om just säkerheten som fonderna ger och att det i princip är omöjligt att förlora sina placerade pengar i fall man placerar i fonder. Slutligen kan man säga att det är svårt att säga vad som är en fördel eller inte, men i slutändan handlar det om vad placeraren söker och vill uppnå med sina placeringar.

5 BESKATTNING

När man placerar bör man även beakta beskattningen eftersom den påverkar kraftigt hur stor den slutliga avkastningen kommer att vara. Det är bra att veta på förhand vilka beskattnings regler gäller för din valda placeringsform. Alla placeringsformer beskattas inte likadant och därför bör man ta reda på vilka beskattningsregler som gäller. Skatteplanering är därför viktigt och hjälper placeraren att lyckas med att få så låga beskattningskostnader som möjligt. I aktieplaceringar grundar sig beskattningen på överlåtelsevinster och bolagens betalda dividender. Aktiebeskattningen i Finland hör tillsammans med Sverige, Norge, och Danmark till EU:s strängaste.

I Finland indelas privatpersoners inkomstbeskattning i två kategorier, dessa är förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Till kapitalinkomster hör sådan inkomst som man fått från hyror, försäljnings- och överlåtelsevinster, avkastning av placeringsfonder och dividender från börsbolag. Till förvärvsinkomster hör sådana inkomster som löner, naturaförmåner och pensioner. Skattelagarna i Finland är alltid ettåriga och därför bör man alltid kolla upp det aktuella årets skattesatser.(vero.fi, Börsstiftelsen, Placerarens skatte guide 2015)

I detta kapitel kommer jag att ta fram hur både aktie- och fondplacering beskattas och med exempel visa hur det görs. Jag kommer att presentera beskattningen av aktie och fondplaceringar skilt för att läsaren skall få en bättre bild av beskattningen.

5.1 Beskattning av aktier

När man säljer aktier med vinst blir man tvungen att betala skatt på vinstandelen. Det finns dock undantagsfall om man sålt aktier för högst tusen euro under ett år är försäljningsvinsten skattefri. Försäljningsvinst hör till kapitalinkomster och beskattas annorlunda än förvärvsinkomster. Kapitalinkomstskatten ligger på 30 procent och om man har kapitalinkomster som överstiger 30 000 euro betalar man 34 procent på överstigande del. (Börsstiftelsen, vero.fi)

Försäljningsvinsten får man genom att minska det ursprungliga köpbeloppets summa med försäljningssumman. Förmedlingsarvoden minskar även på försäljningssumman och dessa två tillsammans kallas för anskaffningsvärde. Med anskaffningsvärdet menar man den summan som använts för att köpa aktierna.

Exempel

En placerare har köpt 100 aktier för 10 euro per styck, vilket betyder att han betalat 1000 euro för dem. Om han sedan säljer dem för 20 euro styck, vilket innebär 2000 euro gör han 1000 euro i försäljningsvinst. Av detta betalas sedan 30 procent i skatt vilket innebär att han hamnar att betala 300 euro i skatt och kvar lämnar 700 euro i handen.

I frågan om anskaffningsvärdet finns det även ett annat alternativ som man kan använda sig av för att räkna ut verkliga värdet som använts för aktie köpet. Då används antagandet om anskaffnings utgift. Om aktiens värde har blivit högt kan man ha nytta av att använda anskaffnings utgift som är 20 procent av försäljningspriset om man ägt aktien under 10 år. Ifall man ägt aktien över 10 år är antagandet om anskaffningsutgift, 40 procent.

Exempel

Ifall en placerare köpt 100 aktier för över tio år sedan för 3 euro styck och säljer dem nu för 10 euro styck, lönar det sig för placeraren att använda sig av antagandet om anskaffningsutgift. Vid beräkningen av kapitalinkomstskatten används då 4 euro(40 procent av 10 euro) i stället för 3 euro och då får man den beskattningsbara försäljningsvinsten att bli totalt $1000 - 400 = 600$ euro istället för $1000 - 300 = 700$ euro.

Om aktierna däremot säljs med förlust utgör det överlåtelseförlust. Överlåtelseförlusten är avdragbar från alla kapitalinkomster och om man inte alls har kapitalinkomster kan avdragen göras under de fem följande åren. Med överlåtelseförlust kan man inte få underskottsgottgörelse i beskattningen på förvärvsinkomster.

Skatt måste även betalas på utdelning av börsbolag dvs. på dividend. Beskattningen på dividendinkomsten i Finland är tvåfaldig vilket betyder att börsbolaget betalar först inkomstskatt på vinsten och sedan betalar placeraren kapitalskatt på dividenden som bolaget utdelat. Dividend som ett publikt börsbolag har utdelat är 15 procent skattefritt och resterande 85 procent måste man betala kapitalskatt på 30 procent. Om dividendens storlek överskrider 30 000 euro hamnar man att betala 34 procent skatt. Detta betyder att man betalar skatt på dividend som är under 30 000 euro, 25,5 procent ($0,30 \times 0,85$) och på över 30 000 euro 28,9 procent ($0,34 \times 0,85$). För dividender som fås av onoterade bolag gäller andra regler. Från onoterade bolag beskattas dividenden antingen som förvärvs eller kapitalinkomst. (vero.fi, Placerarens skatteguide 2015, Aktieguiden 2015)

Exempel

Placeraren får 1000 euro i dividend från ett börsbolag. Av detta är beskattningsbar inkomst 850 euro ($1000 \times 0,85$) varav man måste betala kapitalskatt på 30 procent vilket innebär en summa på 255 euro ($850 \times 0,30$).

Vid köp av aktier bör man alltså även fundera på beskattningen och på förhand ta reda på vilka skattesatser som gäller för året. Om man sålt aktier under året med vinst bör man kanske även fundera på att sälja med förlust för att minska på beskattningen. Finlands kapitalinkomst lagar har ändrats ständigt och kommer säkert att ske även i framtiden. (Placerarens skatteguide 2015)

5.2 Beskattning av fonder

Försäljningsvinster och avkastning som utdelas till placeringsfondsandels ägare måste man betala kapitalinkomst skatt. I samband med utdelningen innehåller fondbolaget skatten på avkastningen. Detta innebär att man inte själv alltid behöver anmäla mottagna avkastningsandelar eftersom fondbolaget lämnar dessa rakt till skattemyndigheter som sedan syns vid den förhandsifyllda skattedeklarationen. Samma sak gäller för försäljningsvinster och förluster. Om man byter inom samma placeringsfond en tillväxtandel till en avkastningsandel och tvärtom är det skattefritt. Om det i samband med inlösen uppkommit en förlust fås denna dras av

från överlåtelsevinster under skatteåret och fem följande år. Överlåtelsevinsten räknas på samma sätt som för aktier. Vid fondandelar får man även använda sig av anskaffningsutgiftsantagande i frågan om räknandet av överlåtelsevinster på samma sätt som vid aktier. Vid fondandelar som ägts över 10 år får man dra av 40 procent som anskaffningsutgift och vid andelar som ägts under 10 år, 20 procent. För den skatteskyldige räknas försäljningsvinsten automatiskt på mest förmånliga sättet i skattedeklarationen. I lägen där man endast säljer en del av fondens likadana andelar används vid uträknandet av anskaffningsutgiftsprincipen att de andelar som skaffats först även säljs först, dvs. FIFO principen (First in first out). (Placerarens skatteguide 2015)

Liksom i fondplaceringar som i aktieplaceringar blir man tvungen att tänka efter hur stor beskattningen kommer att vara. För att uppnå största möjliga avkastning bör man ta reda på dessa saker och inte sedan senare bli överraskad om beskattningens storlek. Mera information om fond och aktieplaceringars beskattning kan man hitta på internet adressen vero.fi.

6 EMPIRI

I den empiriska delen har jag valt att undersöka hurdana svar placeringsrådgivare från olika banker har på mina frågor angående placering i aktier och fonder. Syftet var att jämföra svaren som de olika placeringsrådgivarna svarade och se om det finns likheter till min egen teori. Eftersom målet med lärdomsprovet var att skriva en kompakt handbok om de mest väsentliga inom aktie- och fondplacering och ta fram saker som man bör veta före man börjar lämpade sig bra att skicka frågor åt professionella placeringsrådgivare och ta reda på deras synpunkter. Jag valde att skicka frågeformulär åt placeringsrådgivare i bankerna och bankirfirmorna Nordea, Alexandria och Aktia.

I detta kapitel kommer att presenteras den empiriska delen av lärdomsprovet där jag har skickat frågor åt professionella placeringsrådgivare i 3 olika banker. Som underrubriker har jag forskningsmetod, förverkligande av undersökning, frågorna till placeringsrådgivarna, analys och sammanfattning.

6.1 Forskningsmetod

Två metoder som används vid forskning av olika data kallas för kvantitativt och kvalitativt inriktad forskning. På ett förenklat sätt kan man säga att beteckningarna ”kvantitativt” och ”kvalitativt” syftar på hur man väljer att analysera den information man samlat in. Med kvantitativt inriktad forskning menar man sådan forskning som innebär mätningar vid insamlingen av data och som ofta beskrivs med siffror. I kvalitativt inriktad forskning däremot jobbar man genom att göra intervjuer och tolkande analyser där svaren presenteras med ord.

Det som är avgörande ifall man kommer att använda sig av kvantitativt eller kvalitativt inriktad forskning är hur vi har formulerat vårt undersökningsproblem. Ifall vi är intresserade av svar på frågor som berör ”Var? Hur? Vilka är skillnaderna? Vilka är relationerna?” bör vi använda oss av kvantitativa analysmetoder för att få bästa resultat. Om problemet däremot handlar om tolkningar och människors upplevelser bör man använda sig av verbala analysmetoder och kvalitativt inriktad forsknings metoder. Ifall man vill göra en mångsidigare undersökning kan man

göra en kombination av båda forsknings metoderna men betyder då att undersökningen kommer att vara mer tidskrävande.(Runa Patel, Bo Davidson 2003)

6.2 Förverkligande av undersökning

Forskningsmetoden som jag valt att använda mig av är den kvalitativa forsknings metoden. Jag skickade ut frågeformulär per e-post åt 3 olika placeringsrådgivare i olika banker. Dessa banker var Aktia, Nordea och Alexandria bankirfirma. För att inte behöva vänta länge på svaren har jag valt att avgränsa mig till 3 olika placeringsrådgivare. Frågorna jag ställt åt placeringsrådgivarna har varit mycket tydliga och det har grundat sig på öppna frågor. Placeringsrådgivarna som jag skickat frågorna åt har varit både män och kvinnor. Frågorna som ställts har varit mycket enkla och grundläggande i frågan om placering i aktier och fonder.

6.2.1 Nordea

Nordea är nordens största bank- och finanskoncern som har sitt huvudkontor i Stockholm, Sverige. Nordea finns idag i 16 olika länder världen över och har som hemmamarknader nord Europa och Ryssland. Som kunder har de över 10,5 miljoner människor som omfattar såväl företag och privatkunder. Från Nordea har jag fått svar av en kvinnlig placeringsrådgivare som valde att vara anonym men som arbetat under denna titel i ca 2 år och har en längre bakgrund inom Nordea i andra uppgifter.(nordea.com)

6.2.2 Alexandria Bankirfirma

Alexandria bankirfirma är ett privatägt finländsk värdepappersföretag som erbjuder placeringsprodukter för finländska placerare. Alexandria är grundat år 1996 och har 22 kontor runt om i Finland. De har över 250 anställda och har en kundkrets på ca 60 000 kunder. För tillfället har de växt till ett av Finlands största värdepappersföretag. Deras vision är att bli Finlands ledande tjänsteleverantör av spar- och placeringsprodukter med hjälp av en utomordentlig kundservice. Från Alexandria bankirfirma har jag fått svar av Panu Kamila som arbetat hos Alexandria i över 6 år som private banker.(alexandria.fi)

6.2.3 Aktia

Aktia erbjuder finländare ett brett urval av lösningar inom bank, kapitalförvaltning, försäkring och fastighetsförmedling. Aktiakoncernens geografiska verksamhetsområde är på den finländska väst kusten och vid huvudstadsregionen. År 1825 lades grunden till Aktia som idag har cirka 350 000 kunder vilka betjänas av 50 kontor runt om i landet. Från Aktia har jag fått svar av Christoffer Härus som arbetat som placeringsrådgivare hos Aktia över en längre tid.(aktia.fi)

6.3 Placeringsrådgivarnas svar till frågorna

Alla placeringsrådgivare har fått frågorna på likadant sätt per e-post. Eftersom en av de svarande ville vara anonym presenterar jag svaren efter vilket företag de arbetar för.

❖ Varför skall man börja placera i aktier och fonder?

Alla tre respondenter har följt samma röda tråd i svaren. Alla har lyft fram saken om att man kan få bättre avkastning från aktier och fonder än normala sparkonton. Alexandrias placeringsrådgivare har svarat att finns det något skäl varför man inte börjar placera? Orsaker som lyfts även fram av Alexandrias svar är att man borde placera för framtida pension, barnens studier och helt enkelt sämre tider. Till sist svarar han även att man borde börja placera eftersom inflationen är 0 % och långtids inflation är 2-3% som leder till att köpkraften sjunker om man inte får en avkastning som överstiger inflationen. Aktias respondent har varit på samma spår och har lyft fram att man borde spara för framtida ändamål såsom resor, bilbyte eller pension. Han tyckte även lika med Alexandrias respondent att man borde placera för att ha en buffert för sämre tider. Nordeas respondent svarade ganska likadant som Aktia och Alexandria men betonade att för man har chans till bättre avkastning om man placerar i aktier och fonder än normala sparkonton.

❖ Vad bör man tänka på före man börjar placera i aktier och fonder?

Alla tre har svarat att man borde fundera över hur stora risker man kan ta och hur mycket pengar man kan placera. Även placeringstiden lyfts fram av alla respon-

denter och hur länge man kan låta pengarna ligga i placeringar för att få bästa möjliga avkastning. Alexandrias respondent har även tagit upp etiska frågor såsom vapenindustri och droger. Han har även svarat att man borde tänka på om man själv vill förvalta sin portfölj och vara en aktiv portföljsskötare, eller om man tänker professionella placerare sköta om den.

- ❖ Bör man ha någon viss storlek på startkapitalet för att börja placera och varför?

Alla tre har svarat att bästa sättet att börja placera är månatligen eftersom få människor har råd med att placera stora belopp på en gång. Aktia svarade även att i de flesta finländska fonderna kan man börja fondspara med ganska små belopp som t.ex. 20 euro. Alexandria och Nordea tyckte att t.ex. 100 euro är ett bra startbelopp att börja placera månatligen.

- ❖ Placera engångssummor eller månatligen?

Enligt Alexandria är månadssparande det tryggaste sättet att gå in på placeringsmarkanden eftersom då blir köpen spridda på flera olika tillfällen. Aktia svarade att det finns fördelar med båda. Riskerna är större om man placerar engångssumma i jämfört med att dela upp summan på flera olika insättningar över tid. Ifall det är frågan om nybörjare är det säkrare att börja månatligt placera enligt Aktia. Aktia svarade även att man kan dra nytta av kursnedgångar genom att spara regelbundet. Nordea svarade ganska likadant som både Aktia och Alexandria men lyfte fram att det beror även på hur stora risker man vågar ta.

- ❖ Vilken tidshorisont bör man ha om man placerar i aktier och/eller fonder?

Aktia svarade att det beror på risknivån. Desto högre risk desto längre rekommenderad placeringstid. Aktia svarade även att aktier har i överlag större risk än fonder och att rekommendationen för aktier och aktiefonder är plus/minus 7 år, medan den för korträntefonder kan vara så kort som 1 år. Alexandria skrev att placera kräver tid och att speciellt i aktier och aktiefonder borde ha en tidshorisont på minst 5 år. Liksom Aktia skrev Alexandria att i räntefonder kan man placera i med en kortare tidshorisont. Slutligen konstaterade Alexandria att om tidshorison-

ten är under ett år rekommenderar han att behålla pengarna på ett normalt konto. Nordea svarade ganska likadant som båda tidigare nämnda och tyckte att desto längre tidshorisont desto bättre på tanke med avkastningen.

❖ Finns det dåliga tider att börja placera i aktier och fonder?

Enligt Alexandria så finns det dåliga tider att placera i aktier och aktiefonder ifall man placerar med engångssummor när marknaderna är överhettade. Däremot är det ingen större skillnad med månadsplaceringar eftersom köpen görs regelbundet i flera olika tillfällen. Aktia säger att det är dåligt att börja placera ifall ens egen ekonomi inte klarar av det. Aktia säger även att det aldrig är optimalt att börja placera vid en tidpunkt då kurserna är på väg neråt och att det finns mycket forskning som tyder på att det är svårt att tajma sina placeringar rätt, även för proffs. Nordea säger att det i princip inte är någon skillnad när man börjar med placering ifall det är månatligen och att huvudsaken är att man börjar.

❖ Vilken form av placering rekommenderar ni för nybörjare – enskilda aktier eller fonder?

Alla tre svarade att de rekommenderar väl diversifierade fonder eftersom de medför mindre risk och är ofta mera kostnadseffektiva än aktier. Enligt Alexandria har även en nybörjare svårt att få en bra spridning genom raka aktieplaceringar. Enligt Aktia har även fonder bättre förhållande mellan avkastning och risk jämfört med aktier. Nordea svarade att väldigt likadant som båda ovan och rekommenderade fonder eftersom man då inte behöver följa lika noggrant hur marknaderna går.

❖ Hur många olika aktier eller fonder bör man köpa när man börjar?

Enligt Alexandria handlar allt om spridningen och att man inte kan betona den för mycket. Desto bättre portföljen är diversifierad desto tryggare är placeringen. Aktia är även på samma spår med spridningen och att man inte skall lägga ”alla ägg i samma korg”. Gällande fonder kan det t.o.m. räcka med några få fonder ifall de är väl diversifierade, både gällande tillgångsslag, sektorer och geografisk spridning. Aktia säger även att i frågan om aktier borde man äga upp till ca 20-30 olika aktier för att diversifiera bort den företagsspecifika risken från sin portfölj.

Nordeas syn på antalet aktier borde räcka med ca 10 st bara de är väl diversifierade och att i fonder kan det räcka redan med 2-3 st.

❖ Vilka misstag skall man undvika?

Alla respondenter är på samma spår i frågan om att man inte borde överskatta sin egen risktolerans och att man alltid borde känna till riskerna som är förknippade till placeringen. Enligt Aktia borde man även inte placera för stora belopp som den egna ekonomin inte klarar av. Nordea tycker att man inte skall vara förhastad och alltid hålla fast vid sin ursprungliga plan.

❖ När är den bästa tiden att sälja sina aktier och fonder?

Enligt Alexandria skall man sköta om sin egen ekonomi på det sätt att man inte behöver sälja sina placeringar p.g.a. akut penningbehov. Ifall marknaderna börjar kännas för bra för att vara sant kan man allvarligt börja fundera över att inkassera sina placeringar. Aktia tycker att man kan sälja ifall investeringarna har stigit mycket för att ta ut vinsten. Men ifall en investering aldrig verkar gå uppåt kan det vara bättre att ge upp och sälja och konstatera att man gjort en miss. Enligt Nordea beror det på när pengarna behövs och den bästa tiden för försäljning är om man kan göra en bra vinst.

❖ Topp-tre tips för en person som skall börja placera i aktier och fonder?

Enligt Alexandria borde man fråga råd av professionella placeringsrådgivare, aldrig placera i något man inte förstår och minnas att diversifiera sina placeringar. Aktias tips är att göra upp en sparplan: Behovet för pengarna, spartiden, beloppet, Lägga inte alla ägg i samma korg, passlig risknivå och ha tålamod. Nordeas tips är att göra upp en placeringsplan, fråga råd av professionella placerare och veta den egna risknivån.

7 SLUTSATSER

I detta kapitel som är även arbetets sista kapitel kommer jag reflektera över arbetets syfte och bakgrund, teori, empirins anknytning till teorin, reliabilitet och validitet, resultat samt egna tankar kring ämnet och arbetets utförande. Jag kommer även att ta upp vad som skulle kunna vara som förslag för fortsatt forskning för detta ämne.

Orsaken till att jag just valde detta ämne beror långt på att jag är mycket intresserad av placeringar i aktier och fonder och utövar själv placeringar i dessa former som en liten hobby på fritiden. Dock finns det ju hur många andra placeringsobjekt man kan placera i, men jag valde att skriva om just dessa två former. Syftet med arbetet var att göra en lättläst guide till aktie- och fondplaceringar och minska på tröskeln för läsaren att börja investera i dessa sparformer. Själva problemet var att många finländare anser att placeringar i aktier och fonder är svårt och att man måste ha mycket pengar för att börja placera, därför ville jag klargöra de mest väsentliga sakerna inom placeringarna och hur det fungerar i verkligheten. Jag ville även få läsaren att glömma den vanföreställningen att endast rika kan hålla på med placeringar.

I teoridelen valde jag att ta upp de mest väsentliga som förknippas med placeringar i aktier och fonder. Jag ville inte gå för djupt på vartenda ämne utan tog endast upp det viktigaste man behöver veta. Syftet var att arbetet skulle vara så lättläst som möjligt så att även en nybörjare kan förstå vad jag menade. I teoridelen började jag först med inledningen varför jag gör arbetet och med vilka metoder. Sedan valde jag att skriva om placeringar och varför man borde börja placera och hur det fungerar i verkligheten. Jag valde att skriva aktie- och fondplaceringar skilt för att man bättre skulle kunna förstå skillnaden på dessa två sparformer. Till sist skrev jag om hur beskattningen fungerar för dessa två sparformer och hur de kan påverka på avkastningen.

Genom empirin ville jag få bekräftelse till mina påståenden från teoridelen. Genom att skicka ut frågor åt professionella placerare och placeringsrådgivare som arbetar med ämnet dagligen kunde jag lätt få fram om jag har skrivit om rätt saker.

Från empiridelen kan jag se stora likheter till min teoridel eftersom svaren jag fått från alla placeringsrådgivare stämmer till mycket stor del vad jag har skrivit om i min teori. I teorin framkom det att man t.ex. inte skall "lägga alla ägg i samma korg" (Saario, 2016) vilket betyder att man bör göra diversifiering som även stämde men vad t.ex. Aktia skrev om i empiridelen. Ett annat bra exempel vara att alla tre svarare från empiridelen ansåg att man bör fundera över före man börjar placera att hur stora risker man kan ta (Saario, 2016) och hur mycket pengar man kan placera (Saario, 2016) som stämde överens med min teori. I frågan om varför man skall börja placera i aktier och fonder hade jag skrivit till ett exempel p.g.a. avkastningen och att den kan vara högre än i ett normalt sparkonto (Pesonen, 2013) som även de svarande höll med om. Överlag så stämde många av mina påståenden från teoridelen med vad som de professionella placeringsrådgivarna även ansåg.

Jag anser att reliabiliteten av arbetet är hög eftersom alla placeringsrådgivare fick exakt samma frågor, på samma tid och på samma sätt per e-post och att även alla svaren som jag fick var liknande tyder på att forskningen har en hög reliabilitet. Alla frågorna var lätta att förstå och ingen hade några extra frågor att fråga av de svarande efter att jag skickat ut dem, vilket betyder att vem som helst kunde ha skickat ut frågorna och fått samma svar.

Möjligheterna att skriva om placerande i aktier och fonder är nästan oändliga och därför finns det även många böcker om ämnet. Mitt eget förslag till vidare forskning om ämnet skulle kunna vara att jämföra en aktie med en fond och se vilken som ger en bättre avkastning. För att kunna vidare utveckla detta kunde man välja en inhemsk aktie och fond och jämföra dem men utländska aktier och fonder för att se om det är lönsamt att investera utomlands eller om det räcker med att placera i inhemska objekt.

Enligt min egen åsikt var utförandet av arbetet mycket roligt och lärorikt, vilket även ledde till att jag kunde lära mig något nytt. Jag hoppas även att läsaren av detta arbete kunde få en bättre blick över hur placerandet i aktier och fonder fungerar och kanske få den att fundera över sina besparingsvanor. Ifall jag lyckas få någon läsare att ta bättre hand om sin ekonomi och börja placera sina besparingar

på bättre avkastande objekt än normala sparkonton tycker jag själv att jag lyckats med mitt arbete. Allt som allt var arbetet en mycket lärorik och krävande process men samtidigt rolig att utföra.

KÄLLOR

Böcker

Mika Pesonen 2013, Sijoituspokkari, Säästäjästä sijoittajaksi.

Antti Parviainen, Sami Järvinen 2012, Sijoittamalla miljonääriksi.

Vesa Puttonen, Tero Kivisaari 1997, Sijoittaminen ja sijoitusrahastot suomessa.

Vesa Puttonen 2001, Sijoituskirja.

Seppo Saario 2016, Miten sijoitan pörssiosakkeisiin.

Börsstiftelsen, Aktieguide 2015.

Börsstiftelsen, Placeringsfondsguide 2015.

Börsstiftelsen 2014, Placering – en guide för nyfikna.

Börsstiftelsen 2010, Vad man bör veta om väreppaper.

Runa Patel, Bo Davidson, Forskningsmetodikens grunder, Att planera, genomföra och rapportera en undersökning 2003.

Artiklar

<http://www.hs.fi/talous/a1425363429708>

Elektroniska publikationer

<http://aktiekunskap.nu/sa-koper-och-saljer-du-aktier/>

<http://www.sijoittaja.fi/sijoita-fiksummin/miksi-sijoittaa/>

<http://www.aktieskolan.se/pages/olikaab.php?select=aktieskolaforts>

<http://www.laki24.fi/yrityksen-osakeyhtiö-osakepääoma/>

<http://www.aktieskolan.se/pages/volatilitet.php?select=aktieskola>

<http://www.pengar.se/nyckeltal>

<http://aktiekunskap.nu/pb-talet-nyckeltal-for-aktievardering/>

<http://aktiekunskap.nu/soliditet/>

<http://www.sijoitustutkimus.fi/palvelut/instituutiosijoittajille/rahastoraportti/markkinakatsausarkisto/>

<http://www.seligson.fi/omxh25/svenska/etf/kysymyksia.htm>

<http://www.taloussuomi.fi/sijoitus/kuluton-sijoitusrahasto-indeksirahasto-ilman-kuluja-on-totta>

<https://www.avanza.se/rantesparande/rantefonder.html>

<http://www.investeraren.se/aktieskola.shtm>

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/tilastojulkaisut/sijoitusrahastot/Documents/Sijoitusrahastot_vuosikatsaus_2013.pdf

http://www.porssisaatio.fi/se/files/2012/01/vero_opas_2015_sve_final2.pdf

https://www.vero.fi/sv-FI/Personkunder/Placeringar/Aktier_och_dividender

<https://www.vero.fi/sv-FI/Personkunder/Placeringar>

<http://www.salkunrakentaja.com/2015/06/sijoittaja-naita-sijoitusvinkkejä-et-saa-pankeilta/>

<http://www.alexandria.fi/sv/vad-ar-alexandria/alexandria/alexandria-bankirfirma>

<http://www.nordea.com/sv/om-nordea/var-vi-finns/>

<http://www.aktia.fi/sv/tietoa-aktiasta>

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Frågeformulär 1(2)

Mitt namn är Jonas Vironen och jag studerar Företagsekonomi på Vasa yrkeshögskola.

För tillfället skriver jag på mitt lärdomsprov och i min empiri del gör jag en undersökning om aktie- och fondsparande för nybörjare. Syftet med undersökningen är att få fram varför man borde börja placera i aktier och fonder och vad man bör tänka på före man börjar?

För att kunna utföra undersökningen ber ja er vänligen svara på frågorna.

Tack på förhand för er medverkan.

- 1. Varför skall man börja placera i aktier och fonder?**
- 2. Vad bör man tänka på före man börjar placera i aktier och fonder?**
- 3. Bör man ha någon viss storlek på startkapitalet för att börja placera och varför?**
- 4. Placera engångssummor eller månatligen?**
- 5. Vilken tidshorisont(hur länge äga aktier eller fonder) bör man ha om man placerar i aktier och/eller fonder?**

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Frågeformulär 2(2)

- 6. Finns det dåliga tider att börja placera i aktier och fonder?**
- 7. Vilken form av placerande rekommenderar ni för en nybörjare – enskilda aktier eller fonder?**
- 8. Hur många olika aktier eller fonder bör man köpa när man börjar?**
- 9. Vilka misstag skall man undvika?**
- 10. När är den bästa tiden att sälja sina aktier och fonder?**
- 11. Topp-tre tips för en person som skall börja placera i aktier och fonder?**